

Εκταση: **184** τ. χλμ. Ανάπτυξη ακτών: **58** χλμ. Πληθυσμός: **3.080 (2011: 2.840)**

Το νησί βρίσκεται στο βορειοανατολικό Αιγαίο και διοικητικά ανήκει στο νομό Έβρου. Διαθέτει σημαντικό αρχαιολογικό πλούτο και εντυπωσιακές φυσικές ομορφιές. Είναι καταπράσινο, ενώ το όρος Σάος που το διατρέχει έχει την ψηλότερη κορφή (Φεγγάρι, 1611 μ.) στο Αιγαίο.

Πρωτεύουσά είναι η Χώρα με επίγειο την Καμαριώτισσα.

Η **Χώ ρα** είναι χτισμένη αμφιθεατρικά σε πλαγιά του όρους Σάος και απέχει 6 χιλιόμετρα από το λιμάνι της Καμαριώτισσας. Τα καλντερίμια της είναι γραφικά, όπως και τα δίπατα παλιά σπίτια της με τις κεραμοσκεπές.

Σε απόσταση 12,5 χιλιομέτρων βόρεια της Χώρας βρίσκεται η Παλαιόπολη. Είναι ένας οικισμός με 20 κατοίκους, αλλά με σπουδαία αρχαία μνημεία. Η αρχαία πόλη διέθετε επιβλητικό τείχος που ξεκινούσε από τη θάλασσα και ανηφόριζε στην πλαγιά του βουνού που σήμερα ονομάζεται Αϊ Γιώργης. Χρονολογείται τον ΣΤ' π.Χ. αιώνα. Η μεγάλη οικοδομική δραστηριότητα σημειώθηκε κατά τους Ελληνιστικούς Χρόνους. Τότε το Ιερό που είχε χτιστεί από τον ΣΤ' αιώνα περιτριγυρίστηκε από διάφορα λαμπρά οικοδομήματα και στολίστηκε με αναθήματα. Σ' αυτό το χώρο, Γάλλοι αρχαιολόγοι ανακάλυψαν το άγαλμα της Νίκης της Σαμοθράκης που βρίσκεται στο Μουσείο του Λούβρου. Οι Γάλλοι πραγματοποίησαν τις ανασκαφές τους στο χρονικό διάστημα 1873 -1876. Συνέχισαν οι Αυστριακοί για επανέλθουν οι Γάλλοι, που τους διαδέχτηκαν Αμερικανοί.

Η είσοδος στο Ιερό γίνεται από τη βορινή πλευρά, όπου το Πρόπυλο, ένα ιωνικού ρυθμού μνημείο, ανάθημα του φαραώ Πτολεμαίου Β' του Φιλάδελφου. Υπάρχουν επίσης αναθήματα του Φιλίππου του Αριδαίου και του Αλεξάνδρου του Δ'. Λίγο μακρύτερα βρίσκεται το Ανάκτορο, ο χώρος όπου γινόταν η μύηση και δίπλα το Άδυτο, όπου απαγορευόταν η είσοδος στους μη μνημένους. Στην Ιερά Οικία φυλάσσονταν οι κατάλογοι με τα ονόματα των μυστών. Στην ίδια ομάδα κτιρίων ανήκει και το Αρσινόειον, ένας κυκλικός ναός που χτίστηκε το 285 π.Χ. με δαπάνες της Αρσινόης, κόρης του Πτολεμαίου και συζύγου του Λυσιμάχου.

Από την παραγωγή του νησιού φημίζεται η μυζήθρα. Λέγεται μάλιστα ότι ο περίφημος καλοφαγάς, ο Λούκουλλος, τη θεωρούσε καλύτερη στον κόσμο.

**Τηλέφωνα:** Αστυνομία 255.10.41.203. Δήμος 255.10.41.218. ΟΤΕ 255.10.42.199. Αγροτικό Ιατρείο 255.10.41.217.

### Η ιστορία της Σαμοθράκης

#### Ο Ποσειδών και οι Αργοναύτες:

Στη Σαμοθράκη, στα ιστορικά χρόνια, πίστευαν πως Θράκη και Μικρά Ασία ήταν κάποτε ενωμένες. Όμως, κάποια στιγμή, το στενό του Βοσπόρου σχίστηκε στα δύο κι ορμητικά τα νερά του Εύξεινου Πόντου χύθηκαν στο Αιγαίο και πλημμύρισαν τα νησιά. Θρύλοι για μια τεράστια πλημμύρα που κατάστρεψε τα πάντα στη στεριά υπήρχαν και στη Ρόδο, στη Λυδία, στην Ιωνία. Κι ο ήρωας Βελλερεφόντης, όταν βρέθηκε στη Λυκία και υποχρεώθηκε να κάνει τον έναν άθλο μετά τον άλλο, κάποια στιγμή αγανάκτησε από την τόση αδικία και παρακάλεσε τον Ποσειδώνα να τιμωρήσει τους βασανιστές του. Ο θεός έστειλε τότε ένα τεράστιο κύμα που αφάνισε τα πάντα στην πεδιάδα. Ο ίδιος θεός άλλωστε, χρησιμοποιούσε την πιο ψηλή κορφή της Σαμοθράκης (το Φεγγάρι) για να κάθεται και να χαζεύει πώς πήγαιναν τα πράγματα στον Τρωικό πόλεμο.

Νωρίτερα, οι Αργοναύτες έκαναν μια στάση στο νησί. Με τη μεσολάβηση του Ορφέα, οι Αργοναύτες έκαναν παράκαμψη στο θαλασσινό δρομολόγιό τους και στάθμευσαν στη Σαμοθράκη που τότε λεγόταν νησί της Ηλέκτρας. Εκεί έμεναν οι Κάβειροι (γιοι του Ηφαίστου, πνεύματα ή θεότητες της φωτιάς, με κέντρα λατρείας τη Λήμνο και τη Σαμοθράκη).

Συνδέονται με τις μυστηριακές λατρείες της Δήμητρας, στις οποίες ο Ορφέας είχε από παλιά μνηθεί. Μυήθηκαν και οι λοιποί Αργοναύτες κι άφησαν ως αφιερώματα κάποιες χρυσές φιάλες. Οι μεταγενέστεροι τις επιδείκνυαν σ' εκείνους που δεν πίστευαν ότι οι ήρωες πέρασαν από εκεί. Η παράκαμψη αυτή είχε πρακτική σημασία, καθώς οι μνημένοι στα μυστήρια των Καβείρων (αναγνωρίζονταν από μια κόκκινη ταινία που φορούσαν γύρω από τη μέση τους) δεν κινδύνευαν στη θαλασσοταραχή.

### Η μοίρα του νησιού:

Γιος του Δία και μιας νύμφης ή του Ερμή και της Ρήνης, ο νομοθέτης Σάων συγκέντρωσε τους διασκορπισμένους κατοίκους της Σαμοθράκης και τους μοίρασε σε πέντε φυλές επώνυμες των πέντε γιων του. Εκεί, από τον Δία και την Ατλαντίδα Ηλέκτρα, γεννήθηκαν ο Δάρδανος και ο Ιασίωνας. Ο Δάρδανος πέρασε στη Μικρά Ασία κι έκτισε στους πρόποδες της Ίδης την ομώνυμη πόλη Δάρδανο ως βασιλιάς των Δαρδάνων. Ο Ιασίωνας μυήθηκε από τον πατέρα του στα μυστήρια κι έγινε ο ιδρυτής της λατρείας των Καβείρων.

Δεν γνωρίζουμε πότε ακριβώς έγινε αλλά η θεά Δήμητρα, που απέκρουσε τον έρωτα του Δία και του Ποσειδώνα κι υποτάχθηκε σ' αυτούς παρά τη θέλησή της, αγάπησε τον Ιασίωνα. Η θεά πάλευε καιρό μέσα της να σιγάσει τον έρωτά της για τον θνητό, που την έκανε να νιώθει ντροπή. Όμως, τα αισθήματά της αποδείχτηκαν πιο δυνατά. Ενώθηκαν σ' ένα χωράφι οργωμένο τρεις φορές αλλά δεν πρόλαβαν να χαρούν την αγάπη τους. Οργισμένος ο Δίας από το θράσος του νεαρού να αγγίξει μια θεά, τον κεραύνωσε. Η Δήμητρα, όμως, έμεινε έγκυος κι έφερε στον κόσμο τον Πλούτο, αυτόν που χαρίζει όλα τα αγαθά από την καλλιέργεια της γης, πάνω στην οποία δημιουργήθηκε.

Πρώτοι κάτοικοι του νησιού αναφέρονται οι Πελασγοί ή, κατ' άλλους, Δάρδανοι, Αρκάδες ή Τρώες. Γύρω στα 1100 π.Χ., εγκαταστάθηκαν εκεί Ίωνες από τη Σάμο που έδωσαν το όνομα «Σάμος Θρακία», το οποίο εξελίχθηκε σε Σαμοθράκη. Μετά τον 5' π.Χ. αιώνα, είχε επικρατήσει. Νωρίτερα, λεγόταν Μελίτη, Δαρδανία, Λευκανία, Αιθιοπία, Σούννησος.

Χάρη στη λατρεία των Καβείρων, στα ιστορικά χρόνια, η Σαμοθράκη απολάμβανε ασυλίας κι έγινε καταφύγιο πολλών πρώην εστεμμένων.

Στα 513 π.Χ., υπέκυψε στον βασιλιά των Περσών, Δαρείο, όπως και οι πόλεις της απέναντι θρακικής ακτής. Στα χρόνια του Ξέρξη, κάτοικοι της Σαμοθράκης ακολούθησαν τους Πέρσες στην εναντίον της Νότιας Ελλάδας εκστρατεία του. Μετά, το νησί απελευθερώθηκε. Εντάχθηκε στην Αθηναϊκή συμμαχία πληρώνοντας φόρο 2.400 δρχ. τον χρόνο, ώσπου, μετά τη ναυμαχία στους Αιγός ποταμούς (405), υποτάχθηκε στους Σπαρτιάτες. Με την Ανταλκίδειο ειρήνη (387 π.Χ.), ανέκτησε την αυτονομία της. Στα χώματά της γνωρίστηκαν και αγαπήθηκαν ο Φίλιππος Β' της Μακεδονίας και η Ολυμπιάδα, μητέρα του Μεγάλου Αλεξάνδρου.

Από τα χρόνια των διαδόχων του Μεγάλου Αλεξάνδρου, κατέφυγαν εκεί (αρχές του Β' π.Χ. αιώνα) ο Πτολεμαίος με όλους τους θησαυρούς του, η Αρσινόη σύζυγος του Πτολεμαίου του Φιλάδελφου καθώς και ο τελευταίος βασιλιάς της Μακεδονίας, Περσέας, μετά την ήττα του από τους Ρωμαίους (Πύδνα, 168 π.Χ.) και άλλοι.

Η ασυλία της αυτή δεν εμπόδισε τον Μιθριδάτη, στον πόλεμό του με τη Ρώμη, να στείλει στο νησί πειρατές και να το λεηλατήσει. Ήταν το 85 π.Χ. και η λεία από την επιδρομή ξεπέρασε σε αξία τα χίλια τάλαντα.

Στα ρωμαϊκά χρόνια, η Σαμοθράκη κατάφερε να διατηρήσει την αίγλη της καθώς οι πιο διάσημοι Ρωμαίοι ανταγωνίζονταν ποιος θα μνηθεί πρώτος στα μυστήρια των Καβείρων. Τον Δ' μ.Χ. αιώνα, στο νησί εξακολουθούσαν να τελούν τα μυστήρια. Στα βυζαντινά χρόνια, ανήκε διοικητικά στο θέμα της Θράκης, ώσπου, στα 1204, κυριεύτηκε από τους Φράγκους και αποδόθηκε στην βενετσιάνικη οικογένεια του Δάνδολου.

Το νησί ανακτήθηκε από τον Ιωάννη Δούκα Βατάτζη (1222) αλλά παραχωρήθηκε από τον αυτοκράτορα Ιωάννη Παλαιολόγο ως εξάρτημα της Λέσβου στην προίκα που έδωσε στον Φραγκίσκο Γουατελούζο που παντρεύτηκε την αδελφή του (1355). Στα 1444, την πήραν οι Τούρκοι.

Στα 1821, οι κάτοικοι της Σαμοθράκης γνώρισαν άγριο διωγμό: Όλοι οι άνδρες σφάχτηκαν. Οι γυναίκες και τα παιδιά πουλήθηκαν δούλοι στην Κωνσταντινούπολη και τη Σμύρνη. Το νησί ερήμωσε. Έξι χρόνια αργότερα, κάποιοι διασωθέντες ξεκίνησαν να επιστρέφουν. Μαζί τους, έφτασαν κι εγκαταστάθηκαν και οικογένειες από την θρακική παραλία. Τον Οκτώβριο του 1912, η Σαμοθράκη έγινε πάλι ελληνική.

(Έθνος της Κυριακής, 2001 – 2002) (τελευταία επεξεργασία, 1.5.2010)